

MARGUERITE YOURCENAR.—*Hadrianoren oroitzapenak.*

Eta eraskin gisa Hadrianoren oroitzapenei buruzko ohar-bilduma. Itzultzaile: Joxe Austin Arrieta. Erdal Literaturatura. Elkar. Donostia, 1985.

Marguerite Yourcenar-en eleberri hau ospe handia hartuz zetorren 1951an lehen aldiz argitaratu zenetik. Eleberri hori asmatzeko Flaubert-en gutun batean irakurri zuen esaldi batek sortu zion kezka ondorioko ideetatikoa omen: «Jainkorik ez zen ia, eta Kristorik ere ez oraindik, eta Kikeron-rengandik Marko Aurelio-ra hutsune bat izan zen gizona bakarrik aurkitu zena». *Hadrianoren oroitzapenak* eleberriaren egileak horren arabera agertuko zuen beste esaldi hau: «Nire bizitzaren parte bat igaro dut definitu nahirik, gero deskribatu nahirik, alderantziz guztiekin harremanetan jarzen den gizon bakarti hau».

Eta esaldi horiekin aurkezten zuen gaztelerazko argitaratzaile zen Julio Cortazar-ek bere itzulpena.

Arrietarenak beste honako hau dio: «Erromatar enperadore handi baten oroitzapenak irudikatuz eta birsortuz, egilearen asmoa zera izan da: XIX. mendeko arkeologoek kanpotik egin zutena barnetik berregitea, berak dioskunez. Bere giza bizitza eta bere obra politikoa zorrozki epaitzen dituen Hadriano honek badaki, jakin, bere Erroma handi hori, handia izanik ere, egunen batean suntsitua izango dela; inoiz ez dio uko egingo, alabaina, erromatar errealismoa eta Grekoengandik jarauntsitako humanismoa gidari dituelarik, azken bururaino pentsatzen eta zerbitzatzen jarraitu beharra dagoela diotsan sentimendu sakonari. «...Munduaren edertasunaren arduradun sentitzen nintzen», dio heroi honek, zeinaren problemak, izan ere, noiz-nahiko gizakiak ohi dituen berberak bait dira: zibilizazio eta kulturak oro kordokarazten dituzten bai barnetiko bai kanpotiko herio-arriskuak, zoriontasunaren eta «diziplina augusta»ren artean, adimenaren eta nahimenaren artean, abeniko edo adostasun harmoniatsu-

ren bat bilatzeko ahaleginak. Liburu hau hamazazpi hizkuntzatarara izan da itzulia, hamazazpigarrena euskara delarik. Elkar Editorialak pozik asko eskaintzen dio euskaldun irakurleagoari, Joxe Austin Arrietak eginiko itzulpenlan bikainaren bitartez, XX. mendeko literatura obra baliotsu hau gure hizkuntzan dastatzeko aukera».

Horrenbestez ez dugu ezer gehituko eleberri ospetsuari buruz. Testu oparotsua izanagatik, gehienok irakurri dugun erdarazkoa du etsai. Joxe Austinen euskara, ederra ez ezik aberatsa da. Beste inork nekez egingo zuen lan hori hobeto, baina hala ere erderazkoaren erritmoa falta zaio. Beste gauza bat da parte askotan ulerkaitz izatea eta beste batzutan itzultzaileak berak ondo ulertu ote duen edo zer nolako zalantzak izan dituen. Zeren itzulpen lan hori burutzea ez bai da izan txantxetako. Ukatu ezinezkoa zaio euskararen aberastasuna, eta beti da ongi holako obrak euskaraturik edukitzea. Hala ere, gure itzulpen ahalmenen saioa baizik ez da. Beste batek hobeto nekez egingo zuela jakitea aski zaigu gure ahuleziaren adierazgarri.

Eusko Jaurlearitzako Kultur Sailak literatur laguntzarako ematen dituen beka gisako diru laguntzarekin egina da. Lastima laguntzok gehitu beharrez urritzea eta sorketazko literaturatik zerbait apartatzea iker-lanekin nahastuz; iker lanak baldin badira aurten eskaini dituen ETB entzulegoari buruzkoak.

Parentesi honekin berriro salatu nahi dugu literaturgintzan ari diren egileenganako begiramenik eza hizkuntza bereizgarri nagusia duen herrian.

Holako saioak beharrezkoak zaizkigu literaturgintzan aurrera egingo badugu, eta Joxe Austinek hartu duen nekea ez da alperrikakoa izanen. Hobetuz datorren zerbaiten adierazgarri da eta era berean gure sorketaren suspergarri.

J. S. M.